

А. Зобнин – Тюмень : ТюмГНГУ, 2015. – 68 с.

4. Бекарев А. М., Плотников М. В. Проблемы социальной инженерии. / Журнал «Личность. Культура. Общество», 2012. Т. 14. № 1. - С. 219- 227.

5. Поппер К. Открытое общество и его враги. Том 1. Чары Платона. Пер. с англ. В.Н. Садовского. – М.: Международный фонд «Культурная инициатива», SOROS FOUNDATION (USA), 1992. – 448 с. - С. 30.

Плескачова Владислава Сергіївна,
слухач магістратури,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ
Науковий керівник:
Недря Кирило Михайлович,
завідувач кафедри гуманітарних
дисциплін та психології
поліцейської діяльності ДДУВС,
кандидат історичних наук

ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬСТВО

В умовах інформаційного суспільства дезінформація традиційно є одним із найбільш ефективних способів досягнення переваг у політичній, військовій, економічній, науково-технічній, інформаційній та інших сферах діяльності людини, суспільства й держави.

Термін «дезінформація» вживається у розумінні як перекрученої, неправдивої, умисно модифікованої інформації, так і процесу інформаційно-психологічного впливу на суспільство.

Кінцевою метою дезінформування є досягнення певних переваг унаслідок сприятливої поведінки (дії чи бездіяльності) об'єкта інформаційно-психологічного впливу. Зокрема, таким результатом може бути перегрупування військ противника у напрямі уявного удару, чи поразка політика на виборах через компрометацію шляхом дезінформації, або дестабілізація ситуації (наприклад, фінансової) в країні через масштабну дезінформацію у ЗМІ тощо[1].

Слід зауважити, що з розвитком інформаційного суспільства, де інформація визнається стратегічним ресурсом, а ціна похибки у прийнятих рішеннях зростає на кілька порядків, дезінформування остаточно перетворилось на популярний і потужний інструмент інформаційно-психологічного впливу, здатний забезпечити реалізацію інтересів суб'єктів просування чи не у всіх сферах суспільного життя. У той же час, попри те, що «центр тяжіння» дез-

інформування поступово зміщується у сферу економіки та науки, аналіз проведення спеціальних інформаційних операцій (СІО) у сучасних локальних конфліктах свідчить, що застосування дезінформації у військово-політичній сфері й досі залишається найбільш очевидним, чи не найефективнішим та найкраще теоретично розробленим [1].

Суб'єктами дезінформування найчастіше є держави (спеціальні служби, дипломатичні установи) чи потужні недержавні компанії (що мають власну економічну розвідку), які, з урахуванням фахового рівня виконавців, значних фінансових та ресурсних можливостей, є «найвідомішими гравцями» у цій сфері [2].

Об'єктами дезінформування (оскільки це інформаційно-психологічний вплив, спрямований на свідомість людини) є особи (групи осіб), уповноважені приймати рішення (далі – ОУПР) на рівні своєї компетенції та передбачених повноважень, – президент держави, парламент, прем'єр-міністр, міністр, уряд, командувач військами, генеральний штаб, рада директорів, особа (громадянин) як споживач або виборець тощо. Утім, зважаючи на рівень повноважень безпосередніх об'єктів впливу (та, відповідно, рівень їх рішень), кінцевими об'єктами СІО можуть виступати держави (щодо їх політики у різних сферах), корпорації, значні групи населення тощо, а операції з дезінформування за рівнем впливу можуть набувати тактичного або стратегічного характеру [2].

Науковці виділяють такі види дезінформації:

1. Уведення в оману конкретних осіб уповноважених приймати рішення (групи осіб) шляхом надання завідомо хибної інформації (застарілої, неповної, спотвореної, перекрученої) як підстави для прийняття відповідного рішення.

2. Модифікація інформаційного потоку. Полягає у вибіркового поданні інформації.

3. «Білий шум» – технологія оточення правдивої інформації її неправдивими версіями, що так само підтверджені певними доказами, фактами, свідками.

4. Дезінформування «від зворотного» відбувається шляхом надання правдивих відомостей у перекрученому вигляді чи в такій ситуації, коли вони сприймаються об'єктом спрямувань як неправдиві.

5. Термінологічне «мінування» полягає у викривленні (підміні, спотворенні) первинної істинної суті принципово важливих, базових термінів, понять і тлумачень загальносвітоглядного та оперативно-прикладного характеру [3].

Також, як один з видів дезінформації деякі вчені виділяють маніпулювання діями особи (групи осіб), спрямоване на зміну напрямів її діяльності чи ступеня зусиль (активності) у цій діяльності [2].

При визначенні маніпулювання як виду психологічного впливу на особу (групу осіб) у науковій літературі вказується, що воно спрямоване на змі-

ну (модифікацію) поведінки об'єкта (ставлення до чогось, життєвих установок, психічного стану) в інтересах суб'єкта маніпулювання; а здійснюється приховано, неявно й очікувані зміни поведінки особи (рішення, дії) могли б не відбутися, якби об'єкт у достатньому обсязі та достовірно був поінформований про ситуацію, зокрема про те, які способи застосовувались щодо нього і з якою метою. Зауважимо, що вплив при маніпулюванні не обмежується використанням лише неправдивої інформації, а передбачає різні психологічні техніки та форми психологічного тиску тощо. Виходячи з цього, маніпулювання особистістю (групою осіб) як поняття є більш широким, тому дезінформацію слід розглядати, найімовірніше, як прийом маніпулювання ОУПР за допомогою умисно модифікованої інформації. [1; 4]

У сучасному інформаційному суспільстві дезінформація як явище, постійно змінюючись, продовжує удосконалюватися. Використовуються усе більш витончені методи поширення спотвореної інформації. Усе це вимагає подальших ґрунтовних досліджень форм і методів дезінформування, удосконалення заходів протидії дезінформаційним СІО, насамперед у галузі нормативно-правового регулювання інформаційної діяльності та забезпечення інформаційної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Петрик В.М. Информационно-психологическая безопасность в эпоху глобализации : учеб. пособ. / В.М.Петрик, В.В.Остроухов, А.А.Штоквиш и др. Киев, 2008. 544 с.
2. Почепцов Г.Г. Информация и дезинформация: Киев. Ника-Центр, Эльга, 2001. 256 с.
3. Присяжнюк М.М. Дезінформація та її роль у інформаційно-психологічних операціях. URL: <http://defpol.org.ua/site/index.php/en/arhiv/kolonkaavt ora/106-2009-09-09-18-06-14>.
4. Юдін О.К. Інформаційна безпека держави : навч. Посібник, за ред. О.К.Юдін, В.М.Богуш. Харків, 2005. 576 с.

Первий Геннадій Леонідович,
к.і.н., доц. зав. кафедри історії
та політичної теорії
НТУ «Дніпровська політехніка»
(м. Дніпро)

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ У ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Процеси демократизації українського суспільства в умовах транзиту політичної системи від тоталітарної правової та політичної системи до демократії наштовхуються на системні перешкоди як політичного так і психологі-